

Delagtighed i Valget af deres Præster, er noget Subsidieret i Forhold til Spørgsmaalet om Præsternes Lønning og først kan komme frem, naar Præstelønningsloven er vedtagen af Rigsdagen. Jeg har ikke den Frygt, som blev udtalt af det ærede Medlem for Præste Amts 6te Valgfreds (Wojfen); jeg er ikke bange for at bringe dette Lovforslag videre. Det ærede Medlem har Ret i, at det ikke gaar saa hurtigt med disse Reformers, og derfor ventter jeg ogsaa, at begge de to kirkelige Love ville komme tilbage hertil, forinden de blive ophøiede til Lov; men jeg kan ikke være med til at vedtage det her foreliggende Lovforslag, før Lønningslovsforslaget er vedtaget. Jeg holder ved Siden deraf paa det Princip, at Præsten i Folketirken maa betragtes som Statens Embedsmand og hverken som Sognemighedens eller som Folketirkens, og indtil jeg har hørt de Grunde gjendrevne, som jeg har anført derfor, holder jeg paa mine Anskuelser om dette Forhold.

H. C. D. Müller: Jeg kan ikke Andet end takke den hvitserede Minister, naar han før udtalte, at han dog holdt bestemt paa det Forpligtende i Løsteparagraphen om en Kirkeforsamling. Jeg tror nu ganske vist ogsaa, at det er nødvendigt at holde fast derved, ja om ikke for nogen anden Mand i Danmark, saa dog for den hvitserede Kirkeminister, der som Didsfører i sin Tid har været med til at bringe den omtalte Paragraph ind i Grundloven. Derfor kan jo imidlertid meget godt det Spørgsmaal reises, om man skal gaa Veien paa een Gang eller i enkelte Stykker, og der er det, at Faren kommer frem, thi gjør man først et Skridt og saa et andet Skridt, skrider man fort sagt til en stykkevis Behandling istedetfor til en samlet Hovedbehandling, da fremstaar der den Fare — og det har jeg flere Gange haft Leilighed til at gjøre gjældende med Hensyn til Spørgsmaal vedrørende Religionsfriheden — at det bliver det Normale, at denne Forsamling bliver en Kirkesynode, og da udelukker man fra den alle andre Beskjendelser, thi man kan ikke vente, at f. Ex. Helsingør eller Randers skulde vælge en Mand af et andet Trossamfund, naar alle

Religionsanliggender ordentligvis blive at behandle paa Rigsdagen. Deri ligger iblandt Andet den store Fare for Religionsfriheden ved den enkeltvise Behandling istedetfor at tage en samlet Behandling, at den første i sine Konsekvenser nødvendig maa angribe Dissentens Balgbarhed. Det er blevet urgeret, at det var let nok at tale om en Adskillelse af Stat og Kirke, men at det var meget vanskeligere at føre den igjennem, og det vilde det danske Folk ikke. Hvis der nu derved er stget til nogen Udtalelse af mig, skal jeg bemærke, at jeg har aldrig talt om nogen yderligere Adskillelse end den, Grundloven fordrer. Grundloven fordrer virkelig en Adskillelse af Stat og Kirke, men Grundlovens Fordring gaar ikke videre, end at man maaske rettere maa sige, at den gaar ud paa en Adskillelse af Kirken fra Staten, da Staten jo forbeholder sig et Tilsyn med Folketirken som med alle andre Trossamfund, og det ærede Medlem for Aarhus Amts 1ste Valgfreds (Winther) vilde vist i heieste Grad komme til at fortryde, om han fik sat igjennem, at alle Religionsamfund efter nye Grundlovsbestemmelser fik fuldstændig Frihed uden Statens Tilsyn. Jeg har andetseds paavist, hvilke høist forunderlige Ting der da kunde gjøre sig gjældende under Religionens Navn, og jeg skal derfor ikke her komme ind derpaa. Den Bet, man efter min Mening skal gaa, er i Retning af Adskillelse, men det kommer man aldrig til ved nu og da at vedtage en enkelt Lov og saa forøvrigt at sige, at det, som Rigsdagen skal behandle, er de ydre Forhold, hvorimod de indre Forhold skulle henhøre under Raadighed af en anden Forsamling. Nei, den Adskillelse mellem indre og ydre Forhold kan ikke gjøres; Adskillelsen maa være mellem de rent kirkelige Anliggender og de blandede Anliggender. Den anden Adskillelse kan aldrig holdes, og som Bevis derfor skal jeg anføre, at Folk, som have vedkjendt sig denne Adskillelse som Hovedprincip, have stillet Forslag og Fordringer her paa Rigsdagen, snart om Psalmebogens Redaktion, snart om Alderen for Barnedaab, snart om Betingelserne for Meddelelsen af Ordination og snart om, hvorlænge det skulde være tilladt Folketirkens Præster at prædike. Saaledes